

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1.α Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. **Σωστό:** «πολιτικήν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική»
2. **Σωστό:** «Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῶ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν»
3. **Λάθος:** «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ᾧδε · εἷς ἔχων ἰατρικήν πολλοῖς ἰκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί»

β. 1. «...διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «αὐτῶν»;

2. «...οὕτω καὶ ταύτας νείμω;»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται το επίρρημα «οὕτω»;

- θηρίων
- ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται

B1. «Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῶ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί»: Ποια είναι τα μέρη της πολιτικής αρετής και ποια η λειτουργία τους στην πολιτική κοινωνία;

- Μετά την πρώτη αποτυχημένη προσπάθεια των ανθρώπων να ζήσουν όλοι μαζί στις αρχικές κοινωνίες που συνέστησαν (ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις), ο Δίας έστειλε την Αιδώ και τη Δίκη ως δώρο στους ανθρώπους, επειδή φοβήθηκε για την επιβίωσή τους. Την παράδοση των δώρων έκανε ο θεός Ερμής. Με τη θεϊκή παρέμβαση εξασφαλίζεται η πολιτισμένη συμβίωσή των ανθρώπων σε οργανωμένες πια πολιτικές κοινωνίες. Για δεύτερη φορά στο μύθο προβάλλεται η διαφορά του ανθρώπου από όλα τα άλλα είδη: μόνο αυτός συμμετέχει σε θεϊκή μοίρα και, μόνο αυτός γίνεται αντικείμενο ξεχωριστής μέριμνας του Δία.
- «αἰδώς»: Η αρχαιοελληνική αυτή λέξη δεν έχει αντίστοιχη με την ίδια ακριβώς σημασία στη νεοελληνική. Γενικά με τον όρο «αἰδώς» εννοούμε:
 - Το αίσθημα σεβασμού ενός μέλους της κοινότητας έναντι των υπολοίπων, όλες οι ηθικές αναστολές και φόβοι που προφυλάσσουν τον άνθρωπο από αντικοινωνική συμπεριφορά (με άλλα λόγια: ο αυτοσεβασμός, η ντροπή που νιώθει ο άνθρωπος όταν έχει προβεί σε τέτοια συμπεριφορά). Σε ένα λεξικό με τον τίτλο Ὅροι, το οποίο ανάγεται στην πλατωνική Ακαδημία, η αἰδώς ορίζεται ως «εκούσια υποχώρηση από απερίσκεπτη συμπεριφορά, σύμφωνα με το δίκαιο και αυτό που φαίνεται καλύτερο· εκούσια κατανόηση του καλύτερου· προσοχή για αποφυγή της δικαιολογημένης επίκρισης» (412c). Το δίπολο των αρετών αἰδώς καὶ δίκη ισοδυναμεί με το σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη, το οποίο χρησιμοποιεί ο Πρωταγόρας στο επιμύθιο του λόγου του.
- Η «Αἰδώς» ως θεότητα, ήταν η προσωποποίηση της ανάγκης του ανθρώπου να υπακούει στους νόμους και σύμμαχος της Δίκης, της θεότητας της δικαιοσύνης. «δίκη»: Η θεότητα Δίκη (ή Νέμεσις) ήταν κόρη του Δία και της Θέτιδος και καθόταν σε θρόνο πλάι στο Δία, επιβλέποντας την τήρηση της ηθικής τάξης στον κόσμο. Τη Δίκη βοηθούσαν στο έργο της οι Ερινύες, θεότητες με φρικτή όψη, που κυνηγούσαν τους ανήθικους και τους εγκληματίες, τιμωρώντας τους με στέρηση της λογικής (π.χ. Ορέστης). Γενικά με τον όρο νοείται «δίκη» το συναίσθημα της δικαιοσύνης, η έμφυτη αντίληψη για το δίκαιο, η τήρηση των νόμων, η απόδοση δικαιοσύνης, η επιβολή ποινών στους παραβάτες των νόμων, αλλά και άγραφων κανόνων ηθικής συμπεριφοράς. Είναι επίσης ο σεβασμός των δικαιωμάτων των άλλων ανθρώπων και το αίσθημα της ανάγκης προστασίας αυτών των δικαιωμάτων. Από αυτά πηγάζει η πολιτική αρετή, με αυτά εξασφαλίζεται η αξιοπρέπεια του ανθρώπου, εμπεδώνεται η πολιτική ενότητα και η κοινωνική αρμονία. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η λέξη δίκη δεν χρησιμοποιείται με τη σημασία της δικαστικής διαδικασίας. Βρίσκεται κοντά στην αρχική της σημασία· δίκη: το ορθό, το δίκαιο. Κατά προέκταση, η δίκη δηλώνει εδώ την έμφυτη αντίληψη για το σωστό, το κοινό περί δικαίου αίσθημα.
- Ο Πρωταγόρας δεν επιμένει φυσικά στη θεϊκή υπόσταση της Αιδούς και της Δίκης. Εκλαμβάνει τις αντίστοιχες έννοιες ως ηθικές ιδιότητες του ανθρώπου ή σημαντικές αξίες, καθώς χαρακτηρίζονται ως «κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί». Με τη φράση αυτή προβάλλεται και η μεγάλη αξία των δώρων του Δία στους ανθρώπους. Πρόκειται για δύο δυνάμεις που θα βάλουν σε τάξη τις κοινωνίες των ανθρώπων. Εγκαινιάζεται επομένως η εποχή του αστικού πολιτισμού. Τα δώρα του Δία αποτελούν εντέλει τη συνέχεια

των δώρων του Προμηθέα και σηματοδοτούν στο μύθο την ολοκλήρωση της θεϊκής ευεργεσίας προς τον άνθρωπο.

- Κατ' αυτό τον τρόπο, η σύσταση πόλεων καθίσταται πλέον εφικτή, επειδή οι άνθρωποι: – συλλογικά: κατοχυρώνουν την ισονομία και την ισοπολιτεία. – ατομικά: ενισχύουν την ηθική τους και απαλλάσσονται από ταπεινά ένστικτα που αρμόζουν σε ζώα. Η συμπληρωματική λειτουργία των δύο «δώρων» συνεπάγεται φιλιαν, που σημαίνει την ηθική ενότητα της πολιτείας, σύμπνοια και ομόνοια των πολιτών, ώστε να συμβιώνουν αρμονικά. Πρόκειται για τη φυσική δύναμη που συνδέει τα διαφορετικά στοιχεία, σε αντίθεση προς το Νείκος, τη φυσική δύναμη που τα χωρίζει.

B2. «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχουσιν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως»: Να βρείτε τέσσερις (4) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες παρουσιάζεται η εντολή του Δία για την επιβολή της θανατικής ποινής (μονάδες 4). Πώς δικαιολογείται η αυστηρότητα της ποινής;

1. **Εναλλαγή ευθέος και πλαγίου λόγου/ σχήμα αποστροφής:** «Ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία ... «Ἐπὶ πάντας,» ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων ...»
2. **παρομοίωση:** κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.»
3. **Επαναλήψεις:** «Ἐπὶ πάντας,» «καὶ πάντες μετεχόντων» τονίζει την ανάγκη της καθολικής συμμετοχής στην αιδώ και τη δίκη.
4. **Οι προστακτικές «θές» - «μετεχόντων»** αισθητοποιούν το **επιτακτικό** ὕφος του Δία.
5. **Ο υποθετικός** λόγος (επιλογή των 4 από τις 5 παραπάνω)

- Ο Δίας καταλήγει με τη ρητή και μάλλον υπερβολικά σκληρή εντολή να επιβληθεί νόμος, σύμφωνα με τον οποίο όποιος δε θα συμμετέχει στην αιδώ και τη δίκη, θα πρέπει να θανατώνεται («κτείνειν ὡς νόσον πόλεως»). Η παρομοίωση όποιου δεν συμμετέχει στην πολιτική αρετή με αρρώστια της πόλης υποδηλώνει ότι αποτελεί κίνδυνο γι' αυτή και πρέπει να θανατωθεί για να διαφυλαχθεί η τάξη και η ισορροπία του συνόλου. Η απολυτότητα του Δία και η προσωπική του επιβολή αυτού του σκληρού νόμου είναι ένα τέχνασμα του για να φανεί η επιτακτική ανάγκη να διαθέτουν όλοι οι άνθρωποι την αιδώ και τη δίκη. Αποδεικνύεται από τον Πρωταγόρα το γεγονός ότι όλοι οι άνθρωποι διαθέτουν τα συστατικά αυτά στοιχεία της πολιτικής τέχνης. Έτσι, όλοι είναι μέτοχοι της πολιτικής αρετής και γι' αυτό μπορούν όλοι να μιλούν για θέματα πολιτικής στην Εκκλησία του Δήμου. Ο Δίας προβάλλει απόλυτος και αμείλικτος. Η επιβολή της ποινής του θανάτου ίσως είναι ενδεικτική και της αδυναμίας του να εξασφαλίσει την καθολικότητα της αιδούς και της δίκης, καθώς δεν αποτελούσαν εγγενές γνώρισμα της αρχικής ανθρώπινης φύσης. Συνεπώς, αφού η αιδώ και η δίκη δεν είναι έμφυτες στον άνθρωπο, η παρέμβαση του Δία δεν είναι παρά μια εμφύτευση αυτών των αξιών στην ανθρώπινη δραστηριότητα, όχι όμως και τη φύση του ανθρώπου. Κάποιοι άνθρωποι μπορούν να ξεφύγουν από την αιδώ και τη δίκη. Γι' αυτό προβλέπεται θάνατος για τυχόν παραβάτες. Ο μη κάτοχός τους δεν είναι απλώς «ελλιπής» πολίτης, αλλά νόσημα της πόλης. Ο νόμος συμβολίζει τη μετάβαση στο επόμενο στάδιο, το στάδιο συγκρότησης πόλεων, η οποία απαιτεί χρόνο, κόπο και θυσίες.

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη:

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό
4. Σωστό
5. Λάθος

B4.

α. 1-ε, 2-γ, 3-στ, 4-ζ, 5-η, 6-α

β. Το πάθος του για την χαρτοπαιξία σταδιακά τον διέφθειρε ηθικά.

Ο δημιουργός της ταινίας μικρού μήκους βραβεύτηκε από την Πολιτεία καθώς με το έργο του έθιγε το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας.

- Στο απόσπασμα από τον Γοργία του Πλάτωνα, ο Καλλικλής αντιπαραθέτει τους θετούς νόμους της κοινωνίας με το δίκαιο της φύσης. **Κατά την άποψή του αδικία είναι αυτό που προβλέπουν οι νόμοι που θεσπίζονται μονομερώς από τους πολλούς και αδύναμους, ενώ δίκαιο είναι ό,τι συμβαίνει στη φύση.** Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι τους νόμους της κοινωνίας και την ηθική «τους νόμους αλλά και γενικότερα τι είναι αξιέπαινο και τι αξιοκατάκριτο» καθορίζουν «οι αδύνατοι άνθρωποι, δηλαδή οι πολλοί» και φτωχοί για την αυτοπροστασία τους και το συμφέρον τους. Οι πολλοί «φοβίζονται λοιπόν τους πιο δυνατούς και ικανούς ανθρώπους» γιατί θεωρούν ότι «ο πυρήνας της αδικίας» είναι η διάθεση των ανθρώπων να διεκδικούν περισσότερα από τους άλλους, δηλαδή η πλεονεξία. Ο ίδιος ερμηνεύει το γεγονός αυτό ισχυριζόμενος ότι οι πολλοί είναι κατώτεροι και γι' αυτό διεκδικούν την ισότητα και θεωρούν άδικο το να έχει κάποιος περισσότερα. Επομένως, ο Καλλικλής διατηρεί αρνητική στάση απέναντι στους θετούς νόμους των ανθρώπων και υποστηρίζει το δίκαιο του ισχυρότερου. Όπως αναφέρει, είναι φυσικό και δίκαιο ο «καλύτερος και δυνατότερος να έχει περισσότερα από τον χειρότερο και τον πιο αδύνατο.»
- Στο απόσπασμα από τον Πρωταγόρα, **η απουσία θετού δικαίου οδηγεί στην αδικία, στην καταστροφή των πρώτων κοινωνικών σχηματισμών.** Οι νόμοι αποτελούν κοινωνικές συμβάσεις απαραίτητες για την συνέχιση της πόλης. Ο σοφιστής δεν κάνει καμία αναφορά σε διαφορετικές κοινωνικές ανάγκες αλλά συμπεριλαμβάνει όλους τους ανθρώπους στο πλαίσιο της εφαρμογής της δικαιοσύνης, προκρίνοντας έτσι τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της δικαιοσύνης. Έτσι, μόνο μέσω της δικαιοσύνης θα μπορούσε ο άνθρωπος ως γένος να επιβιώσει, άρα να εξυπηρετηθεί το συμφέρον του συνόλου.
- Ο σοφιστής συνδέει το πρόβλημα της φυσικής εξόντωσης των ανθρώπων με την επιτακτική ανάγκη επίλυσής του και την εύρεση της λύσης του. Ο άνθρωπος εξαναγκάζεται να ενεργοποιήσει την ευρηματικότητά του για να επιλύσει το πρόβλημα και έτσι, ιδρύει τις πρώτες κοινωνίες. («ἐξήτουν δὴ ἄθροίζεσθαι καὶ σῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἄθροισθεῖεν»). Η διαδικασία υπήρξε χρονοβόρα, όπως δηλώνει η χρήση του ρήματος ἐξήτουν, σε χρόνο μάλιστα παρατατικό (διάρκεια στο παρελθόν). Με την επιλογή του χρόνου αυτού τονίζεται και η επιτακτικότητα της ανάγκης για εξεύρεση λύσης στο πρόβλημα επιβίωσης που αντιμετώπιζε ο άνθρωπος. Με τη μετοχή κτίζοντες, η κατασκευαστική ικανότητα του ανθρώπου προβάλλεται και πάλι ως η λύση του προβλήματος. ἄθροίζεσθαι: Είναι σκόπιμη η χρήση του συγκεκριμένου ρηματικού τύπου, διότι έτσι υποδηλώνεται ότι η αρχική απόπειρα του ανθρώπου για τη δημιουργία κοινωνίας ήταν μία τυχαία και ανοργάνωτη συνάθροιση, χωρίς πολίτευμα, νόμους και κανόνες και γι' αυτό αποτύγχανε. «ἐξήτουν δὴ ἄθροίζεσθαι καὶ σῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις»: Ο Πρωταγόρας, όπως και άλλοι σοφιστές, θεωρεί ότι η ανάγκη, ο φόβος, οδήγησαν τους ανθρώπους στη συνύπαρξη και όχι η ίδια τους η φύση. Θεωρεί ότι οι πόλεις είναι ένα τεχνητό δημιούργημα (νόμω, όχι φύσει), το οποίο εξυπηρετεί πρακτικούς σκοπούς, και προέκυψε κατόπιν συμβάσεως. «ἠδίκουν ἀλλήλους» - «ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο»: Ακόμη και όταν οι άνθρωποι συναθροίστηκαν για να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους από τα θηρία, εξακολουθούσαν να αφανίζονται -μεταξύ τους τώρα- καθώς δεν κατείχαν την πολιτική αρετή. Η πολιτική αρετή εμφανίζεται ως το μοναδικό μέσο διάσωσης των ανθρώπων. Το αποτέλεσμα της ίδρυσης των πρώτων κοινωνιών, οι οποίες δε διέθεταν εσωτερικούς δεσμούς και κανόνες που να θέτουν όρια επιτρεπτών συμπεριφορών λόγω της απουσίας της πολιτικής τέχνης, ήταν η κοινωνική αδικία που επέφερε την αστάθεια και τελικά τη διάλυση των κακοσχεδιασμένων πρώτων κοινωνιών.
- **Συνεπώς, ο Πρωταγόρας και ο Καλλικλής εκφράζουν αντίθετες απόψεις σχετικά με την αδικία.** Διαφωνούν ως προς την αιτία θέσπισης κανόνων δικαίου, καθώς ο Καλλικλής θεωρεί ότι θεσπίστηκαν για την προστασία των πολλών κι αδύνατων πολιτών, δηλαδή των κατώτερων κοινωνικών τάξεων από τις ανώτερες. Αντίθετα, ο σοφιστής ισχυρίζεται ότι η αδικία ήταν η αιτία της αλληλοεξόντωσης του ανθρώπινου γένους και η ανάγκη για επιβίωση οδήγησε στη θέσπιση νόμων και τη δημιουργία πολιτικά οργανωμένων κοινωνιών. Έτσι, ο Πρωταγόρας θεμελιώνει με τον μύθο του το πολίτευμα της δημοκρατίας, ενώ ο Καλλικλής φαίνεται να αντιτάσσεται σε αυτό και να προτιμά την εφαρμογή του δικαίου του ισχυρότερου.
- Ωστόσο,¹ ο Καλλικλής και ο Πρωταγόρας συμφωνούν ως προς τον τρόπο δημιουργίας πόλεων και αρχών δικαίου, για την αναγκαιότητα της δικαιοσύνης ως κοινωνική σύμβαση για την εξυπηρέτηση συμφερόντων, με τον Καλλικλή ωστόσο να συνδέει την δικαιοσύνη και την αδικία με την αρετή και τη δύναμη, ενώ ο Πρωταγόρας συνδέει το σύστημα της δικαιοσύνης με τη σωτηρία συνολικά τους ανθρώπινου γένους. Και οι δύο υποστηρίζουν ότι δημιουργήθηκαν νόμω, δηλαδή ότι πρόκειται για μια κοινωνική σύμβαση.

¹ εκτίμησή μας είναι ότι τα κείμενα παρουσιάζουν, πλην της διαφοράς, και την δοθείσα ομοιότητα.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Μετάφραση

<p>Ἄνυτος μὲν δὴ διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παιδεΐαν καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀγνωμοσύνην ἔτι καὶ τετελευτηκῶς τυγχάνει κακοδοξίας. Σωκράτης δὲ διὰ τὸ μεγαλύνειν ἑαυτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ φθόνον ἐπαγόμενος μᾶλλον καταψηφίσασθαι ἑαυτοῦ ἐποίησε τοὺς δικαστάς. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλοῦς μοίρας τετυχηκέναι·</p>	<p>Ο Ἄνυτος ἀπὸ τῆς μίας ἐξαιτίας τῆς κακῆς αγωγῆς τοῦ γιου του καὶ λόγῳ τῆς δικῆς του υπεροψίας (: ἀπερισκεψίας) ἀκόμη καὶ μετὰ τὸ θάνατό του (: ἀν καὶ ἔχει πεθάνει) ἔχει κακὴ φήμη (: διατηρεῖ τὴν κακὴ του φήμη) Ο Σωκράτης ἀπὸ τὴν ἄλλῃ ἐπειδὴ ἐξύψωνε τὸν ἑαυτοῦ τοῦ (:περηφανευόταν) στο δικαστήριο προκαλώντας τὸν φθόνο ἔκανε τοὺς δικαστὲς ἀκόμη περισσότερο (: το δίχως ἄλλο) νὰ τὸν καταδικάσουν. Σε ἐμένα ὁμῶς φαίνεται ὅτι ἔχει πετύχει τὴν μοίρα που ἀγαποῦν οἱ θεοί (: τοῦ ἔχει τύχει θεάρεστη μοίρα)</p>
---	---

Γ2. Για ποιους λόγους ο Ξενοφών θεωρεῖ ὅτι ο Σωκράτης ἐπέδειξε ψυχικὴ ρώμη καὶ πῶς κρίνει τὴ στάση του;

Στο μικροκείμενο ὁ Ξενοφώντας ἀναφέρεται στὴν ψυχικὴ δύναμη που ἐπέδειξε ὁ Σωκράτης στο δικαστήριο, διατυπώνει κρίσεις γιὰ τὴν στάση που τήρησε. Ὁ Σωκράτης, ἐξυψώνοντας τὸν ἑαυτοῦ, προσέγκυσε τὸν φθόνο τῶν δικαστῶν καὶ ἐξασφάλισε με τὸν τρόπο αὐτὸν μιὰ βέβαιη καταδίκη. Κατὰ τὴν κρίση τοῦ Ξενοφώντας, ἡ πράξη αὐτὴ οδήγησε στὴ μοίρα που προτιμοῦν οἱ θεοί, καθὼς καὶ τὸ πιο δύσκολο κομμάτι τῆς ζωῆς ἀπέφυγε καὶ πέτυχε τὸν πιο εὐκόλο θάνατο.

- Ἐπέδειξε ἐπίσης ψυχικὴ δύναμη, ἐφόσον εἶχε ἀποφασίσει ὅτι εἶναι καλύτερο γι' αὐτὸν νὰ πεθάνει παρά νὰ συνεχίσει τὴ ζωὴ του, δε δέιλιασε μπροστὰ στο θάνατο καὶ τὸν ἀποδέχτηκε εὐχάριστα. (οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακίσατο, ἀλλ' ἰλαρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν καὶ ἐπετελέσατο.)
- Ἐτσι, ὁ Ξενοφώντας, καταλαβαίνοντας τὴ σοφία καὶ τὴ γενναιότητα αὐτοῦ τοῦ ἀνδρα δηλώνει ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ μὴν τὸν μνημονεύει καὶ νὰ τὸν ἐπαινεῖ, (ἐγὼ μὲν δὴ κατανοῶν τοῦ ἀνδρὸς τὴν τε σοφίαν καὶ τὴν γενναιότητα οὔτε μὴ μεμνήσθαι, δύναμαι αὐτοῦ οὔτε μεμνημένος μὴ οὐκ ἐπαινεῖν),
- καὶ καταλήγει ὅτι ἀν κάποιος ἀπὸ κείνους που ἐπιθυμοῦν τὴν ἀρετὴ συνάντησε δάσκαλο πιο ωφέλιμο ἀπὸ τὸ Σωκράτη, ἐκείνον τὸν ἀνθρώπο θεωρεῖ ὡς τὸν πιο καλότυχο (: ἀξιο μακαρισμοῦ). (εἰ δὲ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ὠφελιμωτέρῳ τινὶ Σωκράτους συνεγένετο, ἐκείνον ἐγὼ τὸν ἀνδρα ἀξιωμακαριστότατον νομίζω.)

Γ3.α. ἡμῖν μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλεστέρων μοιρῶν τετυχηκέναι · τῶν μὲν γὰρ βίων τά χαλεπώτερα

β. γνώθι - ζῆ - τεθνηκῶς-κυῖα-κός (/ τεθνεῶς-ῶσα-ός) ἴσθι (/ τέθναθι)

Γ4.α.

- διὰ τὸ μεγαλύνειν: **Ἐμπρόθετος** (εμπρόθετη αιτιατικὴ ἑναρθροῦ ἀπαρεμφάτου), ὡς ἐπιρρηματικός προσδιορισμὸς τῆς αιτίας στο (φθόνον) ἐπαγόμενος ἢ στο ρήμα ἐποίησε.
- τοῦ ζῆν: **Γενικὴ** (ἑναρθροῦ ἀπαρεμφάτου) ὡς ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμὸς, **συγκριτικὴ** στο κρεῖττον, β' ὅρος σύγκρισης.
- τοῦ ἀνδρός: **Γενικὴ**, ὡς ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμὸς, **κτητικὴ** στο τὴν σοφίαν καὶ τὴν γενναιότητα.
- ἀξιωμακαριστότατον: **Κατηγορούμενο** στο **Ἀντικείμενο** τὸν ἀνδρα του ρήματος νομίζω.

β.

- Ὑπόθεση: εἰ δὲ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ὠφελιμωτέρῳ τινὶ Σωκράτους συνεγένετο, (εἰ + οριστικὴ ὁποιοῦδήποτε χρόνου)
- Ἀπόδοση: ἐκείνον ἐγὼ τὸν ἀνδρα ἀξιωμακαριστότατον νομίζω (οριστικὴ Ἐνεστῶτα - ὁποιαδήποτε ἐγκλίση)
- Εἶδος: Πραγματικὸ

Μετατροπὴ σε προσδοκώμενο: **ἐάν/ἀν/ἤν** δὲ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ὠφελιμωτέρῳ τινὶ Σωκράτους **συγγένηται**, ἐκείνον ἐγὼ τὸν ἀνδρα ἀξιωμακαριστότατον **νομιῶ**

Ὑπόθεση: ἄν + υποτακτικὴ

Ἀπόδοση: οριστικὴ Μέλλοντα